

Споживач як суб'єкт маркетингу може виконувати декілька ролей: ініціатор; впливова особа; особа, що приймає рішення; покупець; користувач. Діти віком до 6 років обмежені у праві приймати рішення про купівлю та купувати продукти харчування та інші товари. Вони можуть ініціювати придбання продукту, впливати на вибір батьків, а також користуватись товарами або споживати продукти.

Висновки. Враховуючи положення чинного законодавства України, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що споживачем на ринку продуктів харчування для дітей виступає дитина від 6 до 18 років, яка купує, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукти харчування для особистих потреб. Тож така категорія споживачів може розглядатись як повноцінний суб'єкт маркетингу при визначенні маркетингової стратегії суб'єктів господарювання.

Список літератури

1. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року № 1023-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

2. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» 23 грудня 1997 року № 771/97-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>

3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. Закон України «Про охорону дитинства» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

УДК 657.37

РОЛЬ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ В СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Костякова А.А., к.е.н.,
*Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна*

Summary: The article deals with the theoretical and methodological basis of the balanced scorecard in the enterprise, the role of balanced scorecard in the management system.

Keywords: enterprise, balanced scorecard, financial indicators, non-financial indicators

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання підприємства України щоб забезпечити адекватність реакції системи управління на зміни в середовищі підприємства, які можуть певним чином зашкодити або сприяти забезпеченню ефективності управління підприємством формують так звані системи «негайного реагування», що діють за допомогою певних індикаторів, які допомагають серед всього масиву змін, 190

що відбуваються в внутрішньому і зовнішньому середовищі підприємства, визначити суттєві, які дійсно потребують відповідної реакції.

Складність формування такої системи полягає в досить великій кількості індикаторів і обмеженості можливостей підприємства щодо моніторингу як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Тому з великої кількості індикаторів, що обумовлюють необхідність застосування певних заходів, спроможних забезпечити ефективність управління, підприємства повинні обрати оптимальну кількість, яка дозволить підприємству задовольнити потреби керівництва в інформації, яка необхідна для прийняття управлінських рішень, що повинні стати своєрідною відповіддю на стан системи управління підприємством та його зовнішнього середовища.

В якості інструменту управління, що дозволяє отримати оперативну інформацію про поточну та перспективну ефективність діяльності може виступити концепція збалансованих показників.

Концепція збалансованих показників виникла як реакція на недосконалість системи індикаторів управління ефективністю підприємства. Оскільки управління ефективністю управління підприємством відноситься до перспективного управління та до управління за цілями вважається недостатнім до складу цієї системи індикаторів включати лише ті індикатори, що характеризують фінансову ефективність діяльності, оскільки цілі діяльності передбачають не лише отримання прибутку та ефективного використання всіх наявних ресурсів підприємства [4, с. 2].

Окрім того, фінансові показники в основному орієнтують керівництво підприємства на досягнення короткострокових цілей; мають обмежені можливості щодо визначення причин успіху і визначення сильних і слабких сторін діяльності підприємства, його можливостей та погроз; не завжди інтерпретують результати діяльності підприємства; враховують минулі та перспективні події в області фінансової діяльності і не враховують більшість аспектів управління маркетинговою діяльністю, управління персоналом та безпосередньо технології управління [5].

Концепція збалансованих показників може врахувати недоліки систем фінансових показників і показувати взаємозв'язок між досягненням якісних та кількісних цілей діяльності підприємства, а також вирішити проблему комплексної оцінки та прогнозування загального рівня ефективності діяльності підприємства [4, с. 5].

Збалансована система показників повинна містити показники, що характеризують чотири основні напрямки оцінки ефективності управління, а саме: фінанси, внутрішні бізнес-процеси, клієнти та ринок, персонал підприємства [2, с. 145]. Оскільки ці основні напрямки можна охарактеризувати за допомогою великої кількості показників, їх кількість доцільно обмежити до п'яти по кожному з напрямків.

Для того, щоб показник був включений до системи збалансованих показників він повинен відповідати таким вимогам, як: забезпечення зв'язку із стратегією діяльності підприємства, можливість кількісного визначення, доступність, зрозумілість, збалансованість (взаємопов'язаність з іншими

показниками системи), релевантність (можливість визначення необхідних коректив в разі відхилення від запланованої траєкторії) [2, с. 147].

Оцінювання діяльності підприємств лише фінансовими показниками є найпростішим за доступом до інформації (як правило, оцінюється фінансова звітність підприємств: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про власний капітал, Звіт про рух грошових коштів) та простою методику розрахунків показників [1, с. 10].

Слід відзначити, що система збалансованих показників дає змогу визначити, на скільки слід змінити значення одного показника, щоб отримати бажані значення іншого і надати можливість вираження досягнення не лише кількісних, але й якісних цілей діяльності підприємства за допомогою монетарних величин [8]. Також за допомогою даної системи підприємство може отримати інтегральний показник, що характеризує ефективність діяльності підприємства, який передбачає визначення ступеня досягнення кожним показником свого нормативного значення та врахування ваги кожного показника [1, с. 10]. Таким чином, концепція збалансованих показників дозволяє забезпечити реактивний підхід, спрямований на врахування потреб вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів, роботи з персоналом та з клієнтами і забезпечення необхідного рівня фінансових показників, що визначають ефективність управління підприємством.

Саме контроль в системі стратегічного управління є тим інструментом, який має зменшити розрив між стратегічними цілями та щоденними діями співробітників. Однак більшість систем операційного та управлінського контролю організацій побудовані довкола показників, які фокусуються на прийнятті поточних рішень, не пов'язуючи короткострокові дії з довгостроковою стратегією. Більше того, традиційні фінансові показники діяльності можуть спрацювати проти стратегій, що базуються на знаннях та досвіді, оскільки розглядають поліпшення такого ресурсу, як людський капітал, який може мати негативний вплив на поточні витрати.

Системою, спроможною подолати вищевказані проблеми, є збалансована система показників, що вміщує індикатори стратегічного управління, котрі характеризують вимір та оцінювання ефективності за всіма аспектами діяльності підприємства – фінансовими, виробничими, маркетинговими та ін.

Ця система базується на двох основних положеннях:

1. Одних фінансових показників не достатньо для того, щоб у повній мірі та всебічно (збалансовано) відобразити стан підприємства, тому їх потрібно доповнити іншими показниками.

2. Дана система показників може бути використана не лише як комплексний індикатор стану підприємства, а як система управління, здатна забезпечити зв'язок між стратегічною політикою власників та операційним управлінням діяльністю підприємства [3, с.170].

Висновки. Таким чином, збалансована система показників допомагає виявити причини багатьох критичних управлінських рішень, дозволяє підвищити ефективність стратегічного управління на всіх його етапах:

починаючи від здійснення стратегічного аналізу, розробки та реалізації стратегії й закінчуючи здійсненням стратегічного контролю.

Список літератури:

1. Олег Кузьмін, Ольга Мельник Індикатори в системі управління підприємством // Податкова планування. – березень. – 2007. – №3. – с. 9-11.
2. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию. – 2-е изд., испр. Идоп./ Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 320 с .
3. Гершун А., Горский М. Технологии сбалансированного управления. М.: Олимп-Бизнес, 2005. – 415 с.
4. Малицький А.А. Концепція збалансованих показників як інструмент забезпечення ефективності управління // Шоста Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція.
5. Козак Н. Сбалансированная система оценочных индикаторов как инструмент управления бизнесом // Теория и практика финансов.- 2001.- № 5.

УДК : 332.2:631.4

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Кравець О.В., к.е.н., доцент,

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.

Summary : The economic-mathematical model of the implementation of the structure of crop areas for agrarian enterprises of the region was created and tested.

Keywords : economic-mathematical, model, efficiency, profit.

Постановка проблеми. Сільськогосподарське виробництво для України, має особливо велике значення тому, що воно є однією із стратегічних галузей народного господарства, яка відповідає за продовольчу безпеку. Отже для покращення фінансових результатів діяльності необхідна у першу чергу раціональна організація виробничих процесів галузі, що до використання земельного фонду країни.

Емпірично вирішувати такі завдання надто складно, а інколи взагалі неможливо, оскільки ще пов'язано з додатковими витратами часу та коштів. Одним із шляхів вирішення поставлених завдань на наш погляд є широке застосування математичного апарату, що в свою чергу надасть змогу підприємствам більш чіткіше планувати та прогнозувати результати господарської діяльності, а це в свою чергу і призведе до підвищення економічної ефективності їх діяльності.

Побудова математичної моделі. Відповідно до поставленої мети критерій оптимальності матиме наступний вигляд.